

Felhívás a magyar erdészekhez és a magyar erdészet barátaihoz, a tervbe vett új erdészeti műszótár ügyében.

Szaktársaink és e lapok szives olvasói bizonyára jól emlékeznek még, hogy az Országos Erdészeti Egyesület folyó évi közgyűlésén irodalmi műnyelvünk tisztítása és fejlesztése céljából egy új, lehetőleg tökéletes erdészeti műszótár kiadását határozta el.

A közgyűlést ezen elhatározásra egyedül a szükségérzet s az a törekvés indította, hogy szakunk igényei, amennyiben lehetséges, ezen a téren is kielégítést nyerjenek. Műszótárunk ugyan most is van, még pedig olyan, mely szakunknak megbecsülhetetlen szolgálatokat tett abban az időben, midőn az alkotmányos élet beálltával ugyyszólva egyszerre kellett nyelvet adni nemcsak a magyar szaktanításnak, hanem a magyar hivataloskodásnak is. A magyar erdészek ezért mindig hálával fognak viseltetni irodalmunk azon uttörői iránt, kik e művet a szükség idejében ugyyszólva a semmiből megteremtették. De az elismerés és hála daczára is be kell vallanunk, hogy e munka, mely a kezdet nehézségei közt jött létre s mely azon elv szemmel tartása miatt, hogy „bis dat qui cito dat“, csak a kézügyben lévő legszükségesebb szók és kifejezések felvételére szorítkozhatott, ma már nem felel meg igényeinknek.

Azóta az erdészeti tudomány sokat haladt, s a fejlődés közben sok oly fogalom keletkezett, melynek megnevezését első műszótárunkban nem találhatjuk meg. Könyv- és időszaki irodalmunk részben pótolta ugyan a hiányokat, de műnyelvünk még mindig nem teljes, és pedig annál kevésbé, mert meglévő új és régi műkifejezéseink között, melyek a pillanat követelte szükségben többnyire gyorsan és megfontolás nélkül készültek, elég sok, hibás képzésű szó található; ezeket tehát,

miután sem értelmileg, sem nyelvtanilag nem tekinthetők kifogástalanoknak, szintén minél előbb megfelelőkkel kell kicserélnünk, hogy általánosan elterjedve nyelvünkben meg ne gyökerezzenek.

Nemcsak üdvös, de időszerű és sürgős munkát vállalt el tehát egyesületünk, midőn az új szótár kiadását tervbe vette s meg vagyunk győződve, hogy szaktársaink kivétel nélkül megelégedéssel veszik tudomásul e lapok egy másik közleményéből, hogy az igazgató-választmány a munka tervének kidolgozásához mult ülésében már hozzá is kezdett.

A feladat azonban ép oly nehéz, a milyen fontos, s az igazgató-választmánynak már az első tanácskozás alkalmával be kellett látni, hogy a szótár-kidolgozással járó összes teendőket egy emberre vagy egyesekre bízni, nem volna célszerű. Az anyag ugyanis, mely a műszótár összeállításához szükséges, mint említettük, még távolról sincs mind összehordva irodalmunkban; ellenkezőleg sok fogalomra, mely a tudományban és a gyakorlati gazdaság terén előfordul s természeténél fogva rövid találó megnevezést igényel, egyáltalában nincs kifejezésünk, felhasználható jó szavainknak egy része pedig, hogy úgy mondjuk, csak lappangva él künn a nép nyelvében, úgy hogy még azt is amink van, csak szorgos kutatás után értékesíthetjük.

Az igazgató választmány a feladat ezen részére különösen nagy súlyt fektet, mert úgy hiszi, hogy a nép nyelvében élő természetesen alkotott szókat, nemcsak a hiányok pótlására, hanem a használatban lévő kifejezések megbíralására s tisztítására is előnyösen felhasználhatjuk.

Említett ülésében tehát mindenekelőtt elhatározta, hogy a tervbe vett munka kidolgozásához szükséges szóanyag összehordására országos gyűjtést rendez s az abban való közreműködésre minden magyar erdészt, az erdészet minden barátját felkéri.

A munka, melyet tisztelt szaktársainknak ezek szerint elvállalni kell, egészben véve nagy és nehéz ugyan, de mert remélhetőleg sokan lesznek, a kik abban osztozkodnak, az egyes közreműködőre bizonyára nem fog oly nagy feladat nehezedni, melyet a kitűzött cél érdekében ne teljesíthetne.

Ezért midőn az igazgató-választmány egyenes meghagyásából ez iránti tiszteletteljes kérésünket a szakközönséghez intézzük, egy pillanatig sem kétkedünk, hogy szíves támogatását senki sem fogja megtagadni a közös céltől, ellenkezőleg minden magyar erdész, s az erdészet minden barátja azon lesz, hogy a tervbe vett munka minél előbb elkészülhessen. Különösen a magyar nép lakta erdős vidékeken élő szaktársainknak jut e tekintetben fontos és szép feladat, kik a néppel való közvetlen érintkezés közben s az egymásra következő erdei munkák ideje alatt kevés fáradsággal egész kincsét gyűjthetik össze a találó jó szavaknak.

A feladat egyik részét, mint az elmondottakból is kitűnik, a szógyűjtés nevezetesen: az irodalomban általánosan nem használt, iratainkban ritkán előforduló és különösen a nép nyelvében élő erdészeti jelentőségű szóknak minél teljesebb összegyűjtése képezi. Bár szükséges volna, határozottan alig volnánk képesek itt megjelölni azt a határt, melyen belül a nyelvünkben előforduló szók erdészeti jelentőségüknek tekinthetők. De azt hisszük, hogy a cél ismerete már magában véve is elég utmutatásul szolgálhat, s szaktársaink nem fognak fennakadni egyszer sem, ha folytonosan szem előtt tartják, hogy műszótárunknak minden szót, minden fogalom megnevezését és magyarázatát magában kell foglalni, mely akár egyenesen, akár átvitt értelmezésében az erdőre; az erdészeti működésre és annak bármely alárendelt tárgyára vonatkozik. Részletesebb tájékozással ennél nem szolgálhatunk, s a gyűjtött szók feljegyzésére és beküldésére nézve is csak azon régebbi közlé-

sekre utalhatjuk t. gyűjtőinket, melyek Ujlaky István t. tagtársunk neve alatt az „Erdészeti Lapok“ 1872—1876-ik évfolyamaiban megjelentek.

A másik feladat, melynek elvállalására t. szaktársainkat kérjük, a fogalom-gyűjtés. Az idegen irodalomban s a nem magyar ajku erdei munkások nyelvében sokszor akadhatunk olyan találó rövid kifejezésekre, melyeknek megfelelők a mi nyelvünkben nincsenek, melyeket mi csak nehézkesen, körülírással tudnánk kifejezni. Ezeknek összegyűjtése a tervezett szótár kidolgozása alkalmával szintén szükséges, mert műnyelvünk hiányait csak ily módon ismerhetjük fel s a pótlásról is csak így gondoskodhatunk tökéletesen. Erre tehát szintén melegen kérjük t. szaktársainkat.

A gyűjtött szókat és fogalmakat a forrás megjelölése mellett az „Erdészeti Lapok“-ban szándékozunk közölni, hogy egyfelől a gyűjtésben részt venni kívánó szaktársak szükség esetén tájékozást szerezzenek s másfelől, hogy a szótár kidolgozásával megbizandók is gyorsan hozzájussanak az időről-időre beszerzett anyaghoz. Mindkét czél érdekében tisztelettel kérjük a szives gyűjtőket, hogy kutatásuk eredményét minden hónapban beküldeni sziveskedjenek, még pedig, ha csak lehetséges a hó 15-ik napja előtt, hogy közleményeiket az „Erdészeti Lapok“-nak még azon havi füzetébe felvehesse a szerkesztőség.

A magyar erdészek összetartását s szakjuk előhaladása iránti érdeklődését, mindenki dicsérettel emeli ki. Legyen szabad tehát remélni, hogy a dicséretet most is igazolni fogja a sikeres eredmény, melyre együttes működés esetében kétségkívül biztosan számíthatunk. — Budapest, 1882. november 18-án.

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának megbizásából:

Horváth Sándor,
egyesületi titkár.